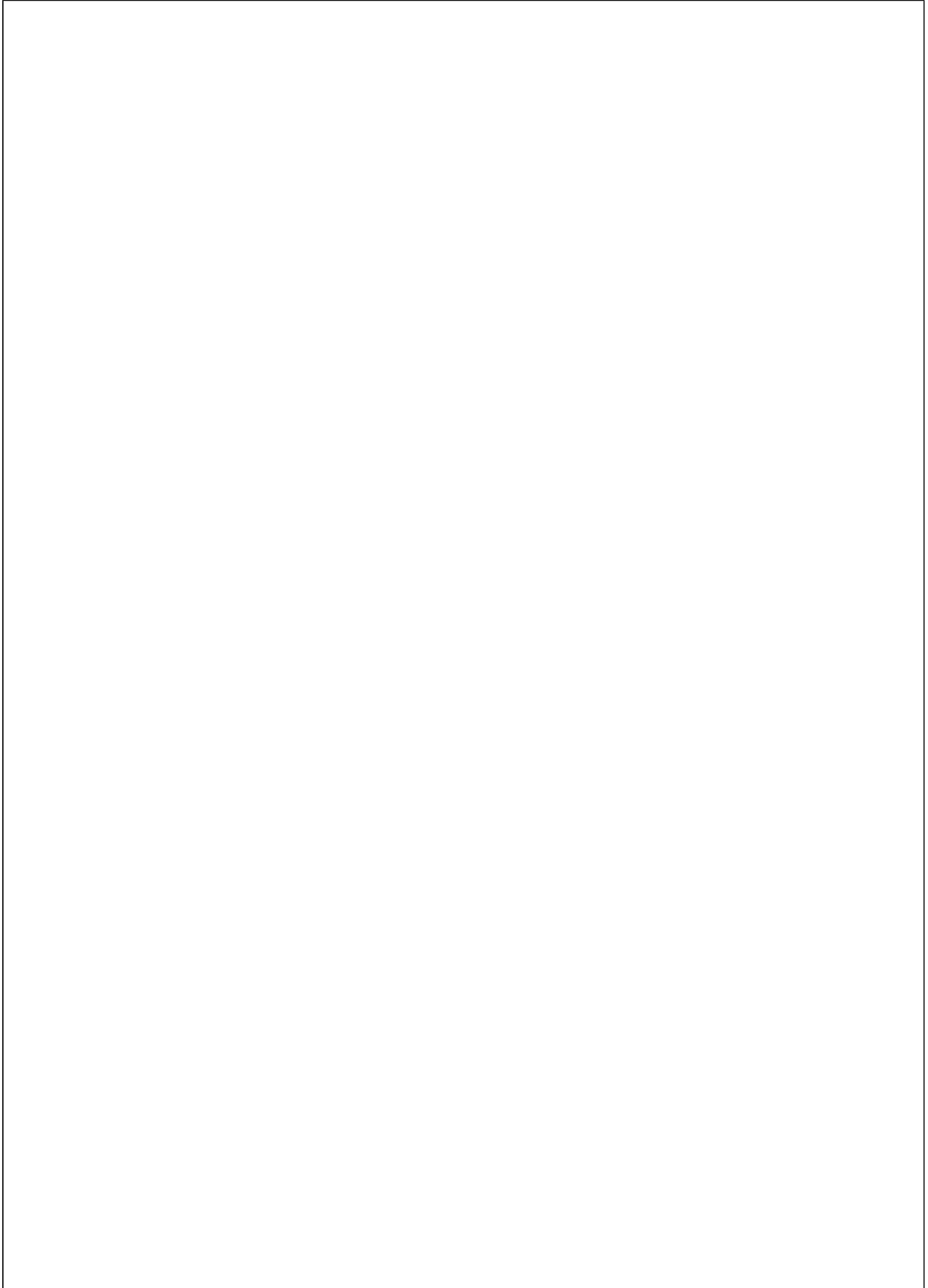

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/208245,Debata-Wymiar-sprawiedliwosci-w-latach-transformacji-Warszawa-24-pazdziernika-20.html>
27.02.2026, 01:47

[Następny](#)

[Powrót](#)

Debata „Wymiar sprawiedliwości w latach transformacji” – Warszawa, 24 października 2024

Debata „Wymiar sprawiedliwości w latach transformacji” odbyła się 24 października 2024 r. w sali konferencyjnej Centralnego Przystanku Historia IPN – ul. Marszałkowska 107 w Warszawie (wejście przy stacji Metro Świętokrzyska).

24.10.2024

[Transformacja ustrojowa](#) [Wymiar sprawiedliwości](#)

„Trzecia władza” w Polsce – jak się formowała w latach politycznego przełomu?

Kto, dlaczego i jak orzekał w sądach do 1989 roku? Jakie były mechanizmy awansu i sterowania sędziami w latach 70.? Jak czystki przeprowadzone w stanie wojennym wpłynęły na kształt sądownictwa w Polsce?

Dyskusja była wyjątkową okazją do zapoznania się z nowymi faktami oraz refleksji nad długofalowymi skutkami reform w polskim sądownictwie. Uczestnicy mieli możliwość zadawania pytań prelegentom oraz wzięcia udziału w otwartej debacie, podczas której zgromadzeni eksperci, przedstawili najnowsze ustalenia dotyczące kształtowania się polskiego sądownictwa po 1989 roku oraz jego korzeni w okresie PRL.

Na wydarzeniu obecna była prezes Trybunału Konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej Julia Przyłębska.

Rozmowę poprowadził redaktor Krzysztof Świątek, a udział w niej wzięli: publicysta, pisarz Bronisław Wildstein, historycy dr Grzegorz Majchrzak i dr Tomasz Kozłowski z Instytutu Pamięci Narodowej oraz redaktor Tomasz Pietryga, autor książki „Trzecia władza”.

Wolne i niezależne sądy gwarantują obywatelom bezpieczeństwo i poszanowanie ich praw. Tymczasem w czasie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej ich rola była zupełnie inna. To był organ usługowy wobec komunistycznego reżimu. Problem zbrodni sądowych jest właściwie problemem ciągle nie do końca odkrytym i dopiero poprzez badania, poprzez dochodzenie do źródeł, możemy tak naprawdę opisać, jak system totalitarny zmieniał sądownictwo i jak ogromną krzywdę wyrządził społeczeństwu.

Podczas debaty została omówiona m.in. rola i funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości w Polsce w stanie wojennym. Problematyki tej nie poddano dotąd szerszej analizie, choć prokuratura i sądy – oprócz wojska, milicji i SB – były jednym z filarów wprowadzonego 13 grudnia 1981 r. Stanu Wojennego. Cechowały go represyjne ustawodawstwo, przejęcie części spraw przez sądownictwo wojskowe oraz czystka personalna w wymiarze sprawiedliwości. Większość środowiska okazała wierność swym dotychczasowym mocodawcom, a mechanizmy premijące ich postawę pogłębiały wszechobecną w tej grupie demoralizację. Sędziowie i prokuratorzy niepoddani po 1989 r. weryfikacji znaleźli się w wymiarze sprawiedliwości wolnej Polski.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Warszawa

Centrala

Transformacja ustrojowa

Deбата